

Згідно з фінансовим звітом за 2013 р., з 37 млн. доларів доходів і пожертвувань 32 млн. складають федеральні гранти [5].

Список використаних джерел:

1. Б'ючи на сполох – раунд 2 : на захист демократії в Україні Продовження звіту Freedom House Липень 2012 [Електронний ресурс] / Д. Креймер, Р. Нурик, О. Сушко, [та ін.] [Неофіційний переклад з англійської мови]. – С. 20. – 2012. // Freedom House. – Режим доступу : <https://freedomhouse.org/sites/default/files/Ukraine%202012%20Ukrainian%20FINAL.pdf>.
2. Ілленко Д.В. Методологічні аспекти демократичного аудиту на прикладі «Freedom House» [Електронний ресурс] / Д.В. Ілленко // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології». – № 984. – 2011. – С. 95–102. – Режим доступу : <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9007/2/Illenko.pdf>.
3. Ільницька У. Особливості Міжнародно-правової суб'єктності неурядових організацій [Електронний ресурс] / Уляна Ільницька // Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку. – Випуск 24. – 2012. – С. 84–91. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/38126/15-Ilnytska.pdf?sequence=1>.
4. Бекашев К.А. Международное публичное право [Текст] : учеб. для студ. вузов, обуч. по спец. 021100 «Юриспруденция» / ред. К.А. Бекашев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2003. – 640 с.
5. Погорельский А.В. Роль неправительственных организаций в реализации целей и задач внешней политики США [Електронний ресурс] / А.В. Погорельский // УДК 94 (7) / ФГБОУ ВПО «Воронежский государственный архитектурно-строительный университет», Воронеж, Россия. – Режим доступу : <http://www.science-education.ru/pdf/2015/1/607.pdf>.
6. Biography and History [Електронний ресурс] // Princeton University. Official site. – Режим доступу : <http://findingaids.princeton.edu/names/140725345>.
7. Our History [Електронний ресурс] // Freedom House. Official site. – Режим доступу : <https://freedomhouse.org/content/our-history#.VV9Jv0YeqSo>.

Михалко М.М.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ: РЕГУЛЮВАННЯ, ЗМІСТ І ОБМЕЖЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

Свобода віросповідання (право на релігію) – це одне з фундаментальних прав людини. Це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання і свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими, прилюдним або приватним порядком в ученні, богослужінні і виконанні релігійних та ритуальних обрядів [1, ст. 18].

Дане право забезпечується як на національному, так і на наднаціональному рівні.

Щодо національного рівня, то найяскравішою ілюстрацією є норми конституцій. Якщо поглянути крізь міжнародну практику, то право на віросповідання так чи інакше закріплено в кожній сучасній конституції. Наприклад, в Конституції України – це стаття 35 [2], в Конституції США –

стаття 1 Поправки 1 [3], в Конституції Французької республіки – стаття 1 [4], в Конституції Федеративної республіки Німеччини – стаття 4 [5] тощо.

Наднаціональний рівень поділений на міжнародний і регіональний.

Міжнародні акти:

- Загальна декларація прав людини 1948 р. [1, ст. 18];
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966р. [6, ст. 18];
- Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1966р. [7, ст. 5 (d)];
- Конвенція про права дитини 1989р. [8, ст. 14].

Що ж до регіональних актів, то перш за все слід звернутись до правових актів Європейського регіону, так як Україна відноситься саме до нього.

- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. (ст. 9; ст. 2 Протоколу 1) [9, ст. 9];
- Хартія основоположних прав Європейського союзу (лише для держав-членів Європейського союзу) 2000р. (ст. 10) [10, ст. 10].

Для України головним та найбільш дієвим з практичної точки зору актом є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Даний документ є дієвим, оскільки передбачає ефективний спосіб захисту прав – Європейський суд з прав людини [9 – стаття про євросуд]. Конвенція була ратифікована Україною 17 липня 1997 року [11]. Свобода віросповідання закріплена в статті 9 вищезгаданої конвенції:

Стаття 9. Свобода думки, совісті і релігії

1. Кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно.

2. Свобода сповідувати свою релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [9, ст. 9].

Відповідно до положень правових актів створено наукове тлумачення змісту та меж свободи віросповідання. Таким чином дане право проявляється в двох аспектах: внутрішній і зовнішній свободі.

- Внутрішня свобода – право на свободу думки, совісті і релігії (*forum internum*). В даному аспекті свобода віросповідання захищає, насамперед, право мати внутрішнє переконання в будь-якому, включаючи, зокрема, право сповідувати релігію або філософське переконання, не сповідувати жодної релігії чи переконання, а також право змінити їх.

- Зовнішня свобода (свобода богослужіння) – право виявляти, втілювати на практиці релігію чи вірування (*forum externum*). Дана свобода мати релігійну практику включає в себе право на вільну приватну або публічну демонстрацію таких поглядів, а також викладання своєї релігії чи поглядів приватно чи серед громадськості, самотійно або спільно з іншими людьми [12, с. 223].

Як і переважна більшість прав, дане право може піддаватись певним обмеженням. Свобода віросповідання не надається необмежено. Але варто зазначити, що перший аспект даного права (а саме внутрішня свобода) не може бути обмеженим у будь-якому випадку. Якщо ми говоримо про обмеження, то маємо на увазі обмеження зовнішнього вираження власних переконань. Головною ж вимогою в таких випадках є те, щоб таке обмеження було виправданим з точки зору правових норм. Загалом свобода віросповідання може бути обмежена лише «відповідно до закону», якщо це «необхідно в демократичному суспільстві» [9, ст. 9]. Закон у цьому контексті означає норму, яка зазначена в національному законодавчому акті, прийнята в встановленому порядку, а також відповідає принципу пропорційності [13, с. 141]. Що ж до необхідності в демократичному суспільстві, то вона включає випадки загрози публічній безпеці, а також для захисту публічного порядку, здоров'я або моралі, прав і свобод оточуючих [9, ст. 9].

На практиці виникають проблеми через те, що з теоретичної точки зору всі права людини є рівними між собою [1, с. 1]. Але якщо ми подивимось на практику, то побачимо, що дана теза не є істинною. На практиці часто виникають конфлікти між різними правами. І лише суд може сказати в кожному індивідуальному випадку, яке право переважає.

Якщо ми звернемося до практики Європейського суду з прав людини, то можна знайти багато широко відомих справ, які стосуються даного питання. Найяскравішими прикладами є наступні рішення: Лейла Шахін проти Туреччини (заборона носити традиційну ісламську хустку в університеті була виправдана судом як «необхідна в демократичному суспільстві» та як така, що мала вплив на інших) [13], С.А.С. проти Франції (заборона носити паранджу, що закриває обличчя, в публічних місцях з причин забезпечення публічної безпеки, а також правил спільного життя в суспільстві) [14], Лаутсі проти Італії (право на віросповідання проти права на освіту: спір щодо доцільності присутності в шкільних класах розп'ять. Розп'яття були визнані не активними релігійними символами, а символами загальнолюдських моральних цінностей) [15], Евейда проти Великобританії (право на демонстрацію релігійний символів проти корпоративних правил підприємства: дозвіл носити хрестик поверх форми стюардеси) [16], Чаплін проти Великобританії (заборона медсестрі носити хрестик поверх форми, так як це може загрожувати безпеці і здоров'ю пацієнтів) [17].

У якості висновку можна зазначити, що для забезпечення як на національному, так і наднаціональному рівні справедливих та обґрунтованих рішень слід дотримуватись певних правил і принципів: нейтральності, толерантності, секуляризму (не обов'язкова практика, але існує в законодавстві більшості держав), гнучкості, пропорційності.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини [Текст] : офіц. переклад : [прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року : станом на 20 травня 2015 р.]. – 30 с.

2. Конституція України [Текст] : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 2 березня 2014 р. : станом на 15 травня 2014 р.]. – К., 2006. – 161 ст.

3. The Constitution of the United States: A Transcription with all amendments. Official text [Електронний ресурс]. – 1787. – Режим доступу до ресурсу : http://www.archives.gov/exhibits/charters/constitution_transcript.html.

4. Constitution of the French Republic. Official translation [Електронний ресурс]. – 1958. – Режим доступу до ресурсу : http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/anglais/constitution_anglais.pdf.

5. Basic Law for the Federal Republic of Germany [Електронний ресурс] // Deutscher Bundestag. – 1949. – Режим доступу до ресурсу : https://www.bundestag.de/blob/284870/ce0d03414872b427e57fccb703634dcd/basic_law-data.pdf.

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [Текст] : офіц. переклад : [Міжнародний документ від 16.12.1966. : редакція станом на 19.10.1973]. – 53 ст.

7. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [Текст] : офіц. переклад : [Міжнародний документ від 07.03.1966. : редакція станом на 04.02.1994]. – 25 ст.

8. Конвенція про права дитини [Текст] : офіц. переклад : [Міжнародний документ від 20.11.1989. : редакція станом на 01.01.2000]. – 54 ст.

9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Текст] : офіц. переклад : [Міжнародний документ від 04.11.1950. : редакція станом на 01.06.2010]. – 59 ст.

10. Charter of Fundamental Rights of the European Union [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Communities. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.

11. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» [Текст] : офіц. текст : [Закон від 17.07.1997 р. в редакції від 13.03.2006 р.]. – К., 2006.

12. International Human Rights Law / Daniel Moeckli, Sangeeta Shah, Sandesh Sivakumaran, David Harris. – Oxford : Oxford University Press, 2013. – 630 p.

13. Ronan McCrea. Religion and the public order of the European Union. Oxford / Ronan McCrea. – New York (N.Y.) : Oxford University Press, 2010. – 294 p.

14. Case of Leyla Şahin v. Turkey, 10 November 2005, Application no. 44774 / 98.

15. Case S.A.S v. France, 1 July 2014, Application no. 43835 / 11.

16. Case Lautsi and Others v. Italy, 18 March 2011, Application no. 30814 / 06.

17. Case Eweida and Others v. the United Kingdom, 27 May 2013, Applications nos. 48420 / 10, 59842 / 10, 51671 / 10 and 36516 / 10.

18. Case Chaplin v. the United Kingdom, 27 May 2013, Application no. 59842 / 10.

Репецька О.І.

аспірант кафедри європейського права

факультету міжнародних відносин,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДО ПИТАННЯ ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВ НА ДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Дослідження дотримання державами норм міжнародного права є одним із головних напрямів в сучасній доктрині. Така зацікавленість пов'язана із збільшенням ролі міжнародного права у регулюванні міжнародних відносин,